OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto **Vastine**

Lainsäädäntöneuvos Jussi Päivärinne
Erityisasiantuntija Mirja Kapraali

6.5.2021

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, saatavien perinnästä annetun lain 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja luottotietolain 24 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Seuraavassa kommentoidaan asiakohtaisesti valiokunnalle annettuihin kirjallisiin lausuntoihin sisältyviä muutosehdotuksia ja muita huomioita sekä valiokuntakäsittelyssä esiin tulleita seikkoja. Valiokunnan kuulemat asiantuntijat ovat pääosin puoltaneet hallituksen esityksen hyväksymistä. Vastineena oikeusministeriö esittää kunnioittavasti seuraavaa.

Väliaikaisen sääntelyn jatkaminen ja voimassaoloaika

Trattaperinnän rajoittaminen 30.6.2021 jälkeen

Osa lausunnonantajista (OK Perintä Oy, Suomen Asiakastieto Oy, Perintäritari Oy ja Suomen Perimistoimistojen Liitto (SPL)) on katsonut, että trattaperinnän rajoittamista ei tulisi jatkaa enää 30.6.2021 jälkeen. Lisäksi professori Linna on todennut, että tratan protestointikieltoa on turhaa pitää voimassa, kun kerran järeämpikin keino, konkurssiuhkainen maksukehotus, on velkojan käytössä.

> **Oikeusministeriö:** Vallitseva tila eli trattaperinnän ja sitä järeämpien perintäkeinojen välinen yhteys on otettu huomioon esitystä laadittaessa (HE, s. 10), ja tästä johtuen esityksessä on päädytty ehdottamaan trattaperinnän rajoittamista vain 30.9.2021 asti. Ehdotettaessa jatkoa trattaperinnän rajoittamiselle tavoitteena on suojata erityisesti taloudellisesti haavoittuvimmassa asemassa olevia yrityksiä siltä, ettei perintäkulujen kokonaismäärä kasva liian suureksi ja ettei maksuhäiriömerkintöjä synny nopeasti ilman viranomaisprosessia (ks. myös LaVM 12/2020 vp, s. 4). Jos trattaperinnän rajoituksista luovuttaisiin liian aikaisessa vaiheessa eli jo 30.6.2021 jälkeen, ei väliaikaisen lain tavoitteita saavutettaisi. Ottaen myös huomioon ehdotetun jatkoajan lyhyys, kolme kuukautta, riskiä siitä, että velkojat ryhtyisivät tänä aikana käyttämään merkittävässä määrin enemmän konkurssiuhkaista maksukehotusta tai konkurssihakemusta perintäkeinona, pidetään vähäisenä (HE, s. 10). Arvio rajoitusten tarpeellisuudesta on tehty kokonaisharkinnan perusteella, ja tässä haastavassa tilanteessa etusija punninnassa on annettu maksuvaikeuksissa olevien yritysten suojaamiselle.

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	oikeusministerio@om.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Perintäkulusääntelyn jatkaminen kevääseen 2022 saakka

Valiokuntakuulemisessa ja eräissä lausunnoissa (mm. OK Perintä Oy ja SPL) on nostettu esille perintäkulusääntelyn voimassaolon oikeutus kevääseen 2022 saakka.

> **Oikeusministeriö:** On syytä korostaa, että perintäkulusääntelyn voimassaoloaikaa harkittaessa on otettu huomioon paitsi koronaviruspandemian yrityksille aiheutuvat vaikutukset myös hallitusohjelman kirjauksen (ks. s. 82) mukaisesti valmisteilla olevat muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismääriä koskevat pysyvät muutokset perintälakiin. Pysyviä muutoksia valmistellaan oikeusministeriön työryhmässä, jonka on määrä saada työnsä valmiiksi 15.8.2021 mennessä. Tavoitteena on, että asiaa koskeva hallituksen esitys annetaan vielä syysistuntokaudella 2021 (viikko 50), mikä mahdollistaisi niiden eduskuntakäsittelyn alkuvuonna 2022.
>
> Kevääseen 2022 jatkuva voimassaoloaika on perusteltu ensinnäkin siitä syystä, että koronavirusepidemian aiheuttama kriisi ei ole yritysten osalta ohi, ja shokki yrityksiin on pitkäkestoinen. Yritysten taloudellinen tilanne korjaantuu vasta viiveellä siitä, kun tilanne on rajoitusten purkamisen jälkeen normalisoitunut. Suuri osa kriisistä kärsineistä yrityksistä toipuu siitä vielä koko loppuvuoden, ehkä pidempäänkin (HE, s. 4). Toiseksi ehdotettu voimassaoloaika (HE, s. 13 ja 21-22) on perusteltu sen vuoksi, että muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluja koskevien väliaikaisten säännösten voimassaolon tulisi jatkua katkeamatta siihen asti, kunnes hallitusohjelman mukaisesti valmisteltavat pysyvät muutokset tulevat voimaan. Tarkoituksena on, että sääntely muiden kuin kuluttajasaatavia koskevien perintäkulujen osalta pysyisi yhdenmukaisena, ennustettavana sekä selkeänä niin velallisille, velkojille kuin perintätoimistoille siihen asti, kunnes pysyvät muutokset astuvat voimaan. Pyrkimyksenä on välttää se, että lyhytaikaisesti palattaisiin soveltamaan pysyvään lakiin sisältyviä perintäkuluja koskevia säännöksiä, joissa ei yksityiskohtaisesti säädetä muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismääristä. Muutamien kuukausien ajaksi palaaminen vanhaan sääntelytilaan tarkoittaisi muun ohella sitä, että velkojat ja perintätoimistot joutuisivat lyhyen ajan sisällä soveltamaan mahdollisesti kolmea erisisältöistä perintäkulusääntelyä (väliaikaisten lakien, nykyisen pysyvän lain ja tulevan pysyvän lain säännöksiä). Tästä arvioidaan aiheutuvan merkittäviä lisäkustannuksia velkojille ja perintätoimistoille mm. tietojärjestelmiin edellytettyjen muutosten johdosta ja sopimusten uusimisen myötä, minkä lisäksi tämä vaikeuttaisi myös tuomioistuinten työtä. Paluu ennen väliaikaista lakia vallinneeseen sääntelytilaan tarkoittaisi samalla suurella todennäköisyydellä myös paluuta aiemmin veloitettuihin perintäkulumääriin, jotka eräissä tapauksissa ovat olleet huomattavankin korkeita.

Tasapaino velkojien ja velallisten etujen huomioimisessa

Erityisesti valiokuntakuulemisessa on noussut esille se, että osa lausunnonantajista ei pidä esitystä tasapuolisena velkojien ja velallisen oikeuksien ja etujen kannalta. Lisäksi Suomen Asiakastieto Oy:n lausunnon mukaan ei ole esitetty näyttöä siitä, että sääntelyllä suojattaisiin ”erityisesti taloudellisesti haavoittuvimmassa asemassa olevia yrityksiä”, kuten esityksessä lausutaan.

> **Oikeusministeriö**: Esityksessä on kokonaisuudessaan otettu huomioon sekä velkojien että velallisten etu, vaikka väliaikaisen sääntelyn ensisijainen tavoite onkin suojata heikoimmassa asemassa olevia velallisia. Velkojien etu on otettu huomioon muun muassa harkittaessa ehdotettujen perintäkulujen enimmäismääriä. Perintäkulut ovat niin ikään sellaisella tasolla, etteivät ne kannusta maksulaiminlyönteihin. Perintäkulusääntely on lisäksi saman sisältöistä riippumatta

siitä, onko velallisena suur- tai pienyritys. Velkojien etu on otettu huomioon vielä esimerkiksi siten, ettei suurempia osakeyhtiöitä ole päädytty ottamaan trattarajoituksen piiriin ja siten, että trattarajoitusten voimassaoloaikaa on ehdotettu jatkettavaksi vain 30.9.2021 saakka.

Kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevia velallisia suojellaan taas tratan käytön rajoituksia koskevilla säännöksillä, jotka koskevat vain tiettyjä velallisia. Näissä tilanteissa on tärkeää, ettei perintäkulujen kokonaismäärä kasvaisi liian suureksi ja, ettei maksuhäiriömerkintöjä syntyisi nopeasti, ilman viranomaisprosessia koronaviruspandemian aiheuttamassa erityislaatuisessa taloudellisessa tilanteessa. Lisäksi velallisia suojellaan kokonaiskuluvastuuta, yksittäisten perintätoimien enimmäismääriä sekä aikarajoja koskevalla sääntelyllä.

Tratan protestointiajan pidentämisen osalta on vielä huomattava, että protestointiajan pidentämisellä on vaikutuksia kaikkiin velkoja- ja velallistahoihin. Velkojatahona saattaa suuryrityksen asemesta olla pk-yritys ja velallisena puolestaan suuryritys.

Trattaa koskevien protestointien määrä ja väliaikaisen lain vaikutusten arviointi

Professori Linna on lausunnossaan todennut, että esityksestä puuttuu nykyisen väliaikaisen lain (1069/2020) vaikutusten arviointi, koska esityksessä ei ole tarkasteltu, mikä on ollut sen tähänastinen vaikutus siihen, kuinka paljon liikevaihdoltaan yli 100 000 euroa ylittäviä osakeyhtiöitä koskevia trattoja on julkaistu (tai hiljaisesti protestoitu).

Oikeusministeriö: Oikeusministeriö on pyytänyt Suomen Asiakastieto Oy:ltä selvitystä siitä, kuinka paljon liikevaihdoltaan yli 100 000 euroa ylittäviä osakeyhtiöitä koskevia trattoja on julkaistu (tai hiljaisesti protestoitu) 1.1.2021 alkaen sekä siitä, kuinka paljon osakeyhtiöitä koskevia trattoja on ylipäätään julkaistu (tai hiljaisesti protestoitu) 1.1.2021 alkaen.

Suomen Asiakastieto Oy on toimittanut oikeusministeriölle vuosien 2020 ja 2021 tiedot aikavälillä 1.1. ja 26.4. Mainittuna ajanjaksona vuonna 2020 trattoja protestointiin kaikkien osakeyhtiöiden osalta yhteensä 18 324 kpl ja vuonna 2021 tuo määrä oli 10 303 kpl. Tratan protestointeja yli 100 000 euron liikevaihdon osakeyhtiöihin oli näistä tapauksista 11 229 kpl vuonna 2020 ja 6 349 kpl vuonna 2021. Osakeyhtiöiden lukumäärä, joihin tratta kohdistettiin, oli 6 659 kpl mainittuna ajanjaksona vuonna 2020 ja 4 486 kpl vuonna 2021. Näistä osakeyhtiöistä yli 100 000 euron liikevaihdon osakeyhtiöitä oli 3 621 kpl vuonna 2020 ja 2 436 kpl vuonna 2021.

Yhteenvetona voidaan todeta, että väliaikaisen lain voimassaoloaikana protestointimäärät ovat kokonaisuudessaan laskeneet vuoden takaiseen ajankohtaan nähden reilulla 8 000 kappaleella, kun tarkastelun kohteena on osakeyhtiöihin kohdistetut tratat. Yli 100 000 euron liikevaihdon osakeyhtiöiden tapauksissa laskua on ollut hieman vajaa 4 900 kpl. Vaikka protestointimäärät ovat väliaikaisen lain myötä laskeneet, ei ole kuitenkaan ilmennyt viitteitä siitä, että oikeudelliseen perintään olisi siirrytty aiempaa nopeammin tai että oikeudellinen perintä olisi kasvanut muiden kuin kuluttajasaatavia koskevien saatavien vuoksi.

Tratan toimitustapa ja perintätoimien aikarajat

Tratan toimittaminen sähköisesti

Eräiden lausuntojen (Perintäritari Oy, SPL ja Suomen Asiakastieto Oy) mukaan saatavien perinnästä annettua lakia tulisi muuttaa siten, että tratta voitaisiin toimittaa yritysvelalliselle sähköisesti. Myös lakivaliokunta pyysi valiokuntakäsittelyssä oikeusministeriön näkemystä muutoksen toteuttamisesta.

> **Oikeusministeriö**: Voimassa olevan pysyvän lain, kuten myös väliaikaisen lain, mukaan tratan saa toimittaa sähköisesti, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla (perintälain 7.4 §). Sähköisen toimittamistavan laajentaminen vaatii oikeusministeriön arvion mukaan huolellista vaikutustenarviointia, jota ei väliaikaisen lain kiireellisyyden vuoksi ole mahdollista riittävällä tavalla tässä yhteydessä toteuttaa. Sähköisen toimittamistavan laajentamistarvetta eli mahdollisia muutoksia lain 7 §:n 4 momenttiin arvioidaan pysyvien muutosten valmistelun yhteydessä. Tämän vuoksi oikeusministeriö ei puolla tratan sähköisen toimittamistavan laajentamista väliaikaisen lain yhteydessä.

Aikarajoihin liittyvät ehdotukset ja näkemykset

Lausunnoissa (Etelä-Suomen aluehallintovirasto, ESAVI) ja valiokuntakuulemisessa on tuotu esille huoli perintätoimenpiteisiin liittyvien aikarajojen lyhyydestä. Lisäksi on ehdotettu (professori Linna), että tratan protestointiajan ohella myös tratan antamista edeltävää maksuaikaa tulisi pidentää.

> **Oikeusministeriö:** Määräaikoja koskevaa sääntelyä sisältyy ensinnäkin 1. lakiehdotuksen 3 c §:n 1 momenttiin, jossa säädetään maksumuistutusten ja maksuvaatimusten esittämisen aikarajoista. Momentissa ehdotettua 7 päivän aikarajaa on pidetty ja pidetään perusteltuna, koska liikesuhteissa perinnän nopeus ja tehokkuus voi olla velkojalle ensiarvoisen tärkeää (HE, s. 8). Tämän vuoksi on ehdotettu, että kuluttajasaatavissa säädetyn 14 päivän aikarajan sijasta sovelletaan 7 päivän aikarajaa, kun kyse on muista kuin kuluttajasaatavia koskevista saatavista. Vastaavaa sääntelyä määräajoista on muiden kuin kuluttajasaatavien osalta sisältynyt jo pysyvän lain 7.3 §:ään. Sanotun lainkohdan nojalla käytettäessä trattaa perinnän välineenä on toimeksiannon antamista tullut edeltää velkojan maksumuistutus, jonka maksuaika on ollut vähintään 7 päivää.
>
> Oikeusministeriö toteaa, että määräaikoja koskeva sääntely on tällä hetkellä muiden kuin kuluttajasaatavien osalta yhdenmukaista. Yhdenmukaisuuden vuoksi se on myös yksiselitteistä ja selkeää sääntelyn kohteille. Tämän vuoksi perusteltuna ei pidetä sitä, että esimerkiksi tratan antamista edeltävää maksuaikaa (7 päivää) pidennettäisiin väliaikaisella lailla.
>
> Tässä yhteydessä voidaan huomioita kiinnittää lisäksi siihen, että samalla kun perintätoimisto lähettää velalliselle tratan, lähettää se luottotietoyhtiölle tiedot velallisesta, jolle tratta on lähetetty. Tästä aiheutuu velalliselle maksuviivetieto esimerkiksi Suomen Asiakastieto Oy:n ylläpitämään rekisteriin. Jos tratan antamista edeltävää maksuaikaa pidennettäisiin, se tarkoittaisi muun ohella sitä, että tratan lähettämiseen liittyvä maksuviivetieto merkittäisiin nykytilaa myöhemmin julkiseen rekisteriin. Tällä saattaisi taas olla haitallisia vaikutuksia, kun eri tahot arvioivat tai pyrkivät arvioimaan velallisen luottokelpoisuutta rekisteritietojen perusteella.

Muun muassa edellä mainittujen seikkojen vuoksi on esityksessä päädytty siihen, että yksinomaan tratan protestointiajan pidentämistä on vallitsevissa olosuhteissa pidettävä perusteltuna sekä oikeasuhtaisena ratkaisuna. Pidentämällä vain tratan protestointiaikaa pystytään paremmin ottamaan huomioon sekä velkojien että velallisten intressit.

Tratan protestointiaika

Maksuaikojen venyttäminen maksukykyisten yritysten toimesta

Lausunnoissa (esim. SPL ja Perintäritari Oy) on esitetty näkemyksiä siitä, että mikäli protestointiaika olisi 10 tai 14 päivän sijasta 21 päivää, tulisi osa maksukykyisistä yrityksistä hyödyntämään pitkää protestointiaikaa suoritusaikaa venyttämällä. Erilaiset maksuaikoja pidentävät sääntelyt ohjaisivat yritysvelallisia siis tarpeettomasti maksamaan velkoja yhä myöhemmin. Tämä lisäisi juurikin pienten yritysvelkojien kassakriisiriskiä. Lisäksi on esitetty (SPL), että 21 päivän protestointiaika hidastaisi myös siirtymistä perinnän seuraavaan vaiheeseen. Jos protestointiaika olisi näin pitkä, osa velkojista voi haluta jatkaa suoraan (ilman tratan asettamista) oikeudelliseen perintään. Tämä vaikeuttaa maksukyvyn arviointia luotonmyönnössä, lisää oikeudellista perintää ja nostaa velallisten kuluja. Vielä on esitetty (SPL), että 21 päivän pidennys olisi käytännössä hyvin ongelmallinen tratan ja protestoinnin suhteen, sillä siinä ajassa ehtisi tulla osasuorituksia jo aika paljon enemmän kuin 10 tai 14 päivän aikana ja erilaiset epäselvyystilanteet lisääntyisivät. Jos protestointiaika on 21 päivää, tulisi lain perusteluista myös ilmetä, miten tällaisissa osasuoritustilanteissa tulisi toimia.

Oikeusministeriö: Oikeusministeriö ei pidä uskottavana, että tosiasiassa maksukykyiset velallisyritykset ryhtyisivät tarkoitukselliseti venyttämään omia maksuaikojaan esimerkiksi pk-velkojille vain siitä syystä, että protestointiaika pidentyy normaalista 10 päivästä 21 päivään. Jo tratan lähettämisestä aiheutuu velalliselle maksuviivetietomerkintä julkiseen rekisteriin (esim. Suomen Asiakastieto Oy:n ylläpitämään rekisteriin), jolloin sellainen käyttäytymismalli, jossa yritys hankkii itselleen tietoisesti maksuviivetietomerkinnän vain maksaakseen saatavan myöhemmin, näyttäytyy irrationaaliselta toimintatavalta, kun kysymys on lähtökohtaisesti maksukykyisestä yrityksestä.

Oikeusministeriö ei myöskään näe syytä sille, miksi protestointiajan pidentäminen 11 päivällä contra sen pidentäminen 4 päivällä (eli 7 päivän ero) johtaisi siihen, että velkomisasia siirrettäisiin aiempaa nopeammin oikeudelliseen perintään. Summaaristen asioiden käsittelyajat ovat keskimäärin useita kuukausia, jolloin protestointiajan pidentäminen 11 päivällä ei voi yksinään olla syy siihen, että velkojat jättäisivät trattaperinnän kokonaan välistä. Vaikka protestointiaika pidentyy, niin julkisuusuhkainen maksukehotus on edelleen keskeinen osa vapaaehtoista perintää ja sen noudattamatta jättäminen johtaa viime kädessä tratan hiljaiseen tai julkiseen protestointiin.

Mitä tulee SPL:n esittämään näkemykseen protestointiaikana velallisen suorittamista osasuorituksista, oikeusministeriö kiinnittää huomiota, että tällaisia suorituksia voidaan tehdä jo nykyisin eikä tiedossa ole näistä aiheutuneen ongelmia. Protestointiajan pidentämisen 10 päivästä 21 päivään ei katsota tilannetta merkittävästi muuttavan.

Trattamenettelyn aloittamisen ajankohta

Suomen Asiakastieto Oy:n lausunnon mukaan protestointiajan pidentämisen johdosta velkojat aloittavat trattamenettelyn entistä nopeammin laskun eräpäivän jälkeen.

> **Oikeusministeriö:** Oikeusministeriö ei pidä todennäköisenä, että protestointiajan maltillisen pidentämisen johdosta trattamenettelyn aikataulua muilta osin muutettaisiin. Voimassa olevan lain mukaan tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua sen lähettämisestä. Protestointiajan pidentämisen 11 päivällä siitä ajankohdasta, jolloin tratan voi lain mukaan aikaisintaan julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, ei arvioida merkittävästi vaikuttavan velkojien tai perintäyhtiöiden ratkaisuihin perinnän etenemistahdista päätettäessä.

Protestointiaika 16 päivää

Valiokuntakuulemisessa on professori Linnan toimesta nostettu esille se vaihtoehto, voisiko esimerkiksi 16 päivän protestointiaikaa pitää riittävänä.

> **Oikeusministeriö:** Esitystä ei ole perusteltua muuttaa. Protestointiajan pidentäminen vain 6 päivällä ei olisi vallitsevissa olosuhteissa riittävän tehokas keino tukea yritysten mahdollisuutta järjestellä taloudellisia asioitaan maksuhäiriömerkinnän välttämiseksi.

Lumipalloefekti

Valiokuntakeskustelussa nousi esille ns. lumipalloefekti eli pelko siitä, että laskulla tavaraa myyvät pk-yritykset kärsivät suurempia luottotappioita sopimuskumppanin luottokelpoisuuden arvioinnin vaikeutumisen vuoksi ja joutuvat sen johdosta puolestaan maksuvaikeuksiin. Lisäksi valiokuntakeskustelussa nousi yleisellä tasolla esille huoli siitä, että koko ehdotettava sääntely johtaisi mahdolliseen lumipalloefektiin.

> **Oikeusministeriö:** Väistämättömänä seurauksena tratan käyttörajoituksista on se, että yritysten luottokelpoisuuden arvioinnissa käytettävän tiedon ajantasaisuus jonkin verran heikkenee, mikä otettiin huomioon jo voimassa olevaa väliaikaista lakia valmisteltaessa (HE 191/2020 vp, s. 19). Oikeusministeriö kiinnittää valiokunnan huomiota kuitenkin siihen, että yrityksen luottokelpoisuutta voidaan edelleen arvioida laajan tietopohjan perusteella (ks. luottotietolain 27 §). Käytettävissä ovat paitsi maksuhäiriötiedot myös luottotietolain 25 §:ssä tarkoitetut maksutapatiedot eli tiedot siitä, miten yritys säännönmukaisesti hoitaa maksunsa. Maksun epäsäännönmukaisuutta koskevat merkinnät voivat perustua sellaisiin maksun viivästyksiin, joissa saatava on riidaton ja joissa maksu on myöhässä enemmän kuin seitsemän päivää. Oikeusministeriö korostaa edellä mainittu huomioon ottaen, että väliaikaisena ratkaisuna tratan käytön rajoittaminen ehdotetulla tavalla on perusteltua eikä oikeusministeriön arvion mukaan aiheuta pelättyä ns. lumipalloefektiä.
>
> Niiden kokemusten perusteella, joita nyt voimassa olevasta väliaikaisesta laista on saatu, ei ole noussut esille, että väliaikaisesta laista miltään osin olisi aiheutunut pelättyä lumipalloefektiä. Oikeusministeriö ei siten pidä todennäköisenä, että myöskään nyt ehdotettava väliaikainen sääntely aiheuttaisi lumipalloefektiä.

Muut huomiot

Oikeudellisen perinnän kasvu

OK Perintä Oy on lausunnossaan todennut, että väliaikainen perintälaki on ollut merkityksellisin syy sille, että oikeudellisen perinnän siirtoaste on lähtenyt selvään nousuun loppuvuonna 2020 ja alkuvuonna 2021.

> **Oikeusministeriö**: Oikeusministeriö kiinnittää aluksi huomiota siihen, että OK Perintä Oy:n lausunnossa ei kerrota, minkälaisia saatavia oikeudellista perintää koskeva tarkastelu on sen lausunnossa koskenut. Epäselväksi siis jää, onko kysymyksessä ollut kuluttajasaatavien vai muiden kuin kuluttajasaatavien oikeudellinen perintä. Esitystä valmisteltaessa oikeusministeriön tietoon ei ole tullut, että oikeudellinen perintä olisi lähtenyt kasvuun voimassa olevan väliaikaisen sääntelyn vuoksi. Tätä johtopäätöstä tukee myös Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden toimittama lausunto (s.3), jossa todetaan seuraavaa: ”Kun otetaan huomioon yrityssaatavia koskevien asioiden suhteellisesti vähäinen osuus kaikista summaarisista riita-asioista, tällä hetkellä ei näytä siltä, että summaaristen riita-asioiden määrän huomattava kasvu juurikaan selittyisi perintälain väliaikaisilla muutoksilla. Muutokset eivät siis toistaiseksi näyttäisi aiheuttaneen esimerkiksi sitä, että yrityssaatavia siirrettäisiin oikeudelliseen perintään aiempaan enemmän tai aikaisemmassa vaiheessa perintää kuin aiemmin.”

Vakiokorvaus

Perintäritarit Oy:n lausunnon mukaan esitykseen on jäänyt ristiriita maksumuistutuksen enimmäiskulun (lakiehdotuksen 3 b §:n 1 mom. 1 kohta) ja maksuviivästysdirektiivistä johtuvan vakiokorvauksen välille. Lisäksi lausunnossa ehdotetaan 3 b §:n 1 momentin 1 kohdan sanamuotoa muutettavaksi.

> **Oikeusministeriö:** Vakiokorvauksen osalta oikeusministeriö toteaa, että sääntelyllä ei rajoiteta velkojan oikeutta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/7/EU kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta (maksuviivästysdirektiivi) mukaiseen 40 euron vakiokorvaukseen (HE, s. 7, 9 ja 20), josta säädetään kansallisesti perintälain 10 e §:ssä.
>
> Esityksessä ei ehdoteta kyseistä pykälää muutettavaksi. Vakiokorvauksen vaatiminen ei ole ollut kovinkaan yleistä eikä oikeusministeriö odota, että sen vaatiminen esityksen johdosta merkittävästi lisääntyisi ottaen huomioon ehdotettujen enimmäiskulumäärien taso. On huomattava, että jos velkoja perii vakiokorvauksen velalliselta, velkojalla on oikeus saada korvausta sille aiheutuneista perintäkuluista vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vaaditun vakiokorvauksen määrän. Esityksessä ei siten ole ristiriitaa maksumuistutuksen kulun ja vakiokorvauksen välillä.
>
> Oikeusministeriö ei myöskään puolla 3 b §:n 1 momentin 1 kohdan sanamuotoa muutettavaksi ehdotetulla tavalla, koska ehdotettu muutos antaisi kuvan siitä, että maksumuistutuskulu ja vakiokorvaus samaistettaisiin toisiinsa. Maksumuistutuksessa ja vakiokorvauksessa ei kuitenkaan ole kyse samasta asiasta.

Arvonlisävero

SPL on lausunnossaan esittänyt, että arvonlisävero pitäisi voida periä perintäkulujen lisäksi.

> **Oikeusministeriö**: Kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismääriä koskevassa hallituksen esityksessä on todettu, että arvonlisävero sisältyy perintäkuluun silloin, kun se voidaan periä kuluttajavelalliselta (HE 21/2004 vp, s. 10). Tämän vuoksi oikeusministeriö on jo aiemman väliaikaisen sääntelyn yhteydessä pitänyt perusteltuna, että arvonlisävero sisältyy myös muiden kuin kuluttajasaatavien osalta vaadittuun perintäkuluun. Valittua sääntelyratkaisua ei ole lähdetty muuttamaan tai arvioimaan toisin nyt käsillä olevassa hallituksen esityksessä, koska sääntelyn johdonmukainen soveltaminen ja sen ennustettavuus puoltavat aiemmin valitun sääntelyratkaisun säilyttämistä. On kuitenkin korostettava, että arvonlisäveroa koskeva kysymys arvioidaan vielä erikseen pysyvien muutosten valmistelun yhteydessä.

Perintäkulujen suora ulosottokelpoisuus

SPL:n toimittaman lausunnon mukaan ehdotuksessa ei ole huomioitu perintälain 10 f §:ää. Lausunnossa on edelleen todettu, että myös suoraan ulosottokelpoisissa yrityssaatavissa perintäkulut tulisi voida kokonaisuudessaan vaatia ulosottoteitse eikä niin, että loppuosa pitäisi erikseen vaatia, velalliselle lisää kuluja aiheuttaen, kanteella käräjäoikeudessa.

> **Oikeusministeriö**: Perintälain 10 f §:ää ei ole nähty aiheelliseksi tarkistaa tässä esityksessä, kuten ei aiemmassakaan esityksessä HE 191/2020 vp, koska lain väliaikaisuuden johdosta on rajoituttu vain välttämättömien muutosten tekemiseen. Muutos tulisi mahdollisesti myös vaikuttamaan Ulosottolaitoksen toimintaan, joten ehdotusta 10 f §:n muuttamisesta ei voida tässä vaiheessa puoltaa. Asia arvioidaan vielä erikseen pysyvien muutosten valmistelun yhteydessä.

Tavanomaista suurempi työmäärä (perintälain 3 b § 3 mom.)

ESAVIn toimittaman lausunnon mukaan ehdotetun 3 b §:n 3 momentin mukaan velalliselta saa vaatia perinnästä aiheutuneet todelliset kulut, jos perinnästä on sen edellyttämän tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi aiheutunut muita kuin 1 momentissa mainittuja tai siinä säädetyt enimmäismäärät ylittäviä kuluja. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tavallista enemmän työtä voi aiheutua esimerkiksi velallisen tekemien, aiheettomaksi todettujen huomautusten selvittäminen. Tältä osin aluehallintovirasto katsoo, ettei säännöksen tulisi mahdollistaa enimmäismäärät ylittävien perintäkulujen perimistä yksin sillä perusteella, että velallisen tekemä väite on osoittautunut aiheettomaksi. Sen sijaan tavanomaista suurempi työmäärä tulisi tässä säännöksessä sitoa 3 e §:ää vastaavasti siihen, että velallinen on omilla aktiivisilla toimillaan tietoisesti pyrkinyt vaikeuttamaan perintää.

> **Oikeusministeriö:** Perintälain 3 b §:n 3 mom. ei ole nähty aiheelliseksi tarkistaa tässä esityksessä, koska lain väliaikaisuuden johdosta on säännöskohtaisten perusteluiden muutosten osalta rajoituttu vain välttämättömien muutosten tekemiseen. ESAVIn mainitsema seikka on mahdollista ottaa harkittavaksi valmisteltaessa pysyviä muutoksia perintäkuluja koskevaan säännöksiin.

Hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan vakuutus (perintälain 7 § 5 mom.)

ESAVI on 7 §:n 5 momentin osalta todennut, että säännöksen esitöissä kuvattu menettely, jossa selvityksenä liikevaihdon suuruudesta voidaan määrätyissä tilanteissa pitää hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan vakuutusta siitä, että yhtiön liikevaihto tai sitä vastaava tuotto viimeksi päättyneellä tilikaudelta jää suurella todennäköisyydellä alle 100 000 euron, voi johtaa ongelmallisiin tilanteisiin lain soveltamisessa. Perintätoiminnan harjoittajan voi käytännössä olla vaikea torjua tällaista velallisen ilmoitusta.

> **Oikeusministeriö:** Lähtökohtana tratan protestointikiellolle on velallisen toimittama luotettava selvitys niistä seikoista, joiden nojalla tratan protestoinnin esitetään ehdotuksen mukaan olevan kiellettyä. Esityksessä on todettu (HE, s. 21), että jos tratan lähettäjä esittää näytön siitä, ettei velallisen esittämä selvitys pidä paikkaansa, tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, jos muut saatavan protestoimisen edellytykset täyttyvät. Tällöin valvontaviranomainen voi viime kädessä ottaa kantaa siihen, onko perintäyhtiö menetellyt lainmukaisesti.
>
> Oikeusministeriön tietoon ei ole tullut, että hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan vakuutus olisi johtanut ongelmallisiin tilanteisiin voimassa olevaa väliaikaista lakia sovellettaessa. Oikeusministeriö ei näe aihetta muuttaa esitystä.

Lopuksi

Oikeusministeriö toteaa lopuksi, että eräistä asiantuntijalausunnoista on käynyt ilmi, että asiassa on jossain määrin esiintynyt epäselvyyttä sen suhteen, onko väliaikaisen lain tarkoitus tulla voimaan myöhemmin pysyvänä lakina. Väliaikaisen lain valmistelu ja pysyvien muutosten valmistelu ovat toisistaan erillisiä lainvalmisteluhankkeita ja sääntelykokonaisuuksia. Pysyvien muutosten valmistelussa hyödynnetään sitä kokemusta ja tietoutta, jota väliaikaisen sääntelyn toimivuudesta sen voimassaoloaikana saadaan. Väliaikainen laki ei kuitenkaan sellaisenaan ole pysyviä muutoksia koskevan lainvalmistelutyön pohja, vaan ennemminkin reflektiopinta toimivan ja pysyvän sääntelykokonaisuuden rakentamiselle.